

УДК 378.013

Корінна Г.О.

аспірант кафедри теорії і методик дошкільної освіти

Уманського державного педагогічного

університету імені Павла Тичини,

м. Умань, Україна

ЕТАПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ СТАТЕВО-РОЛЬОВОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація У статті аналізовано питання соціалізації дітей дошкільного віку, а також розкрито такий важливий її аспект як статево-рольова соціалізація дітей. Визначено важливість професійної підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів до виховання дітей дошкільного віку у процесі їхньої статево-рольової соціалізації. Аналіз педагогічних досліджень дозволив розкрити зміст та визначити етапи професійно-педагогічної підготовки студентів у вищих навчальних закладах. Автор розкриває мету, завдання та умови реалізації етапів професійної підготовки фахівців дошкільного фаху, що дає можливість сформулювати готовність майбутнього вихователя до статево-рольової соціалізації дітей в дошкільних навчальних закладах.

Ключові слова: соціалізація, статево-рольова соціалізація, професійна підготовка, етапи професійної підготовки.

Постановка проблеми. В умовах модернізації системи освіти, зокрема дошкільної, відбувається зміна вимог до професійної підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів. Проблеми підготовки майбутніх вихователів, пошуки нового змісту дошкільної освіти, врахування статевої особливості дітей дошкільного віку зумовлюють гостру необхідність підготовки студентів дошкільних факультетів до процесу статево-рольової соціалізації дітей. Така готовність педагогів дозволить створювати в дошкільних навчальних закладах сприятливі умови для виховання

дошкільників, орієнтовані на особистість дитини відповідно до її статі та особливостей її статево-рольової соціалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом у підготовці фахівців освіти відбувається перехід до особистісно-діяльнісного підходу, за яким головною метою освіти є розвиток особистості сучасного педагога, формування в нього здатності до активної діяльності, творчої професійної праці (А. Бойко, І. Бех, О. Вербицький, В. Загвязинський, А. Коржуєв, В. Кремень, З. Курлянд, А. Новиков, Н. Платонова, В. Попков, О. Савченко, С. Сисоєва, О. Сухомлинська, Г. Троцько та ін.).

Науковці акцентують увагу на питаннях підготовки педагогічних кадрів, у тому числі й педагогів дошкільного фаху, розглядають проблему удосконалення змісту підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах неперервної освіти, різних аспектів фахового становлення майбутнього вихователя (Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Голота, Л. Завгородня, Н. Денисенко, Є. Карпова, О. Кучерявий, І. Луценко, Н. Лисенко, М. Машовець, Г. Підкурманна, Т. Поніманська, І. Рогальська-Яблонська та ін.).

Формулювання мети статті та завдань. Метою статті є аналіз педагогічної проблеми соціалізації особистості та статево-рольової соціалізації дітей дошкільного віку, зокрема; висвітлення особливостей та визначення етапів підготовки студентів дошкільного фаху у вищих навчальних закладах до виховання дошкільників у процесі їхньої статево-рольової соціалізації.

Виклад основного матеріалу статті. Соціалізація дитини є стратегічною метою діяльності кожного педагога. Нова соціокультурна ситуація неминуче задає нові параметри перебігу соціалізації, пред'являючи до її суб'єкта підвищені вимоги у формуванні нових моделей соціальної поведінки, конструюванні персональної системи цінностей, внаслідок чого перед педагогічною наукою постає потреба переосмислення й перегляду засад виховання та соціалізації дітей дошкільного віку.

Для розкриття сутності поняття «соціалізація» звернемося до його трактування у словникових джерелах:

Соціалізація (від лат. *Socialis* – суспільний) – процес засвоєння індивідом певної системи знань, норм і цінностей, що дозволяють йому функціонувати повноправним членом суспільства [10, с. 629].

Соціалізація – процес засвоєння та активного відтворення людиною соціального досвіду, оволодіння навичками практичної та теоретичної діяльності, перетворення реально існуючих взаємин у якості особистості [4, с. 139].

Соціалізація – процес засвоєння та подальшого розвитку індивідом соціально-культурного досвіду – трудових навичок, знань, норм, цінностей, традицій, що накопичені та передані від покоління до покоління, процес виключення індивіда в систему суспільних відносин та формування у нього соціальних якостей [11, с. 441].

Соціалізація – процес засвоєння та активного відтворення індивідом соціального досвіду, системи соціальних зв'язків, стосунків у його власному досвіді. Під соціалізацією маємо розуміти весь багатогранний процес засвоєння людиною досвіду суспільного життя та суспільних взаємин [6, с. 350].

Соціалізація – процес складання основних параметрів людської особистості (свідомості, почуттів, здібностей тощо) на основі навчання і виховання засвоєння соціальних ролей, в результаті чого людина стає членом сучасного йому суспільства. Через соціалізацію проходить наслідування та перетворення індивідами соціального досвіду у власні установки, орієнтації, навички, вміння, здібності. [9, с. 96].

Соціалізація – процес залучення індивіда до системи суспільних відносин, формування його соціального досвіду, становлення й розвитку як цілісної особистості. Соціалізація передбачає взаємодію людини з соціальним оточенням, яка впливає на формування її певних соціальних якостей та рис,

на активне засвоєння і відтворення нею системи суспільних зв'язків [2, с. 314].

В аспекті започаткованого дослідження особливо важливим є питання особливостей соціалізації дітей дошкільного віку, яку визначено науковцями як важливу соціально-педагогічну проблему, “від вирішення якої залежить усвідомлення дитиною себе як особистості, своєї самоцінності та цінності інших людей, розвиток у дітей уміння адекватно орієнтуватися у доступному суспільному довіллі, уміння виражати почуття і ставлення до соціального світу відповідно до культурних традицій суспільства” [7, с. 10].

Соціалізація особистості в дошкільному дитинстві є “процесом становлення дитячої особистості у її взаємодії з соціальним світом, на основі порівневого входження дитини у систему соціальних зв'язків, освоєння соціокультурного досвіду через її суб'єктивне пізнання суспільного довілля та конструювання образу соціального світу” [7, с. 286].

Аналізуючи сутність досліджуваного феномену стосовно дошкільників, І. Рогальська пропонує розглядати соціалізацію як взаємопов'язаний процес соціалізації-індивідуалізації дитини дошкільного віку, який з одного боку містить засвоєння соціокультурного досвіду у вигляді правил, норм, способів поведінки, еталонів дії і взаємодії людей у соціумі, а з іншого – процес розвитку сутнісного “Я” дитини, її індивідуальності та неповторності, певної автономності та незалежності від соціуму, водночас здатної гармонійно та ефективно адаптуватися до нових умов соціального середовища, що знаходиться у стані постійних змін. [7, с. 286].

Відтак, сьогодні є актуальною проблема не лише соціалізації особистості в дошкільному дитинстві, а й статево-рольової соціалізації дітей дошкільного віку, завданням якої є формування у них здатності усвідомлювати себе представниками певної статі з притаманними їм статевими відмінностями, статево-рольовими установками, особливостями статево-рольової поведінки.

Вважаємо, що заслуговує на увагу дослідження В. Романової, яка зазначає, що “статеврольова соціалізація – це процес засвоєння індивідами соціокультурних цінностей, якими зумовлюється формування особливостей статево-рольової поведінки особистості”. Особлива увага звертається науковцем на фактори статево-рольової соціалізації, серед яких: гендерні настанови; культурні стереотипи мужності й жіночності; відмінні засоби виховання хлопчиків і дівчаток; специфічні види праці кожної статі; диференційовані чоловічі й жіночі ролі [8, с.10].

Аналізуючи сутність процесу статево-рольової соціалізації, В. Романова виокремлює такі її основні функції, як соціальна адаптація, яка означає сприйняття гендерних стереотипів, засвоєння гендерних цінностей, стандартизацію мовлення, жестів, символів, характерних для індивідів певної статі, формування відповідного гендерного типу особистості; енкультурація, що означає засвоєння традицій гендерної культури суспільства; інтерпретація особистості, що включає розвиток специфічної ієрархії мотивів, цінностей, інтересів, формування гендерної ідентичності, відповідності між психічною статтю і гендерною роллю, а також визначає три сфери статево-рольової соціалізації – поведінкову, сферу спілкування і сферу самосвідомості. [8, с.10].

Слід відзначити думку І. Ковальчук, яка процес статево-рольової соціалізації розглядає в двох аспектах: як процес і результат загального й психосексуального розвитку дівчинки/хлопчика відповідно до вікових особливостей дорослішання, зумовлений конкретними соціальними умовами; як процес розвитку особистості, індивідуальності дівчинки/хлопчика, дівчини/юнака в реальній життєдіяльності, що здійснюється у взаєминах з дорослими, ровесниками своєї й протилежної статі й самою собою – що й становить її сутнісну характеристику. У ході її дослідження було виділено та розкрито основні особливості статево-рольової соціалізації, які характеризують її як один з найважливіших напрямків соціалізації й показують її специфіку [3].

Отже, статево-рольова соціалізація дитини проходить як свідомо організована, запрограмована і спеціалізована діяльність суспільства з метою формування у неї певних гендерних властивостей через такі інституції, як сім'я, система навчання, виховання в освітніх закладах і система ідеологічного впливу. Успішність організації процесу статево-рольової соціалізації цими інституціями пов'язана з наявністю у них системи цілеспрямовано орієнтованих нормативів і стандартів гендерної поведінки в типових ситуаціях. Засвоєння індивідами ціннісно-нормативної системи суспільства відбувається завдяки трансформації її у всі інші системи соціального оточення індивіда, аж до груп безпосереднього міжособистісного спілкування, завдяки якому й відбувається процес інтеріоризації соціальних норм і цінностей [5, с. 325].

Таким чином, аналіз проблеми статево-рольової соціалізації дозволяє усвідомити зміст і сутність цього поняття, а також її актуальність і важливість для становлення особистості дошкільника.

У зв'язку з вищевказаним постає потреба у підготовці фахівців дошкільної освіти нового якісного рівня до виховання дітей у процесі їхньої статево-рольової соціалізації, які б відповідали сучасним вимогам суспільства, були спроможними швидко адаптуватися до швидкоплинних змін у професійній діяльності, володіли уміннями впродовж всього життя самостійно поповнювати професійні знання та збагачувати власний професійний досвід. Успішність здійснення професійної підготовки майбутнього вихователя до виховання дітей дошкільного віку у процесі їхньої статево-рольової соціалізації залежить від оптимальності визначення системи поглядів на процес підготовки, на основі врахування змін стратегічних цілей професійної підготовки та закономірностей побудови навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Підготовка майбутнього фахівця у вищій школі реалізується у педагогічному процесі, як відкрита, динамічна та саморозвиваюча система (цілісне утворення) включає в себе наступні складові компоненти:

– зміст підготовки відповідно до цілей, конкретних завдань та специфіки професійної кваліфікації цієї підготовки (зміст підготовки розглядається як мета та результат фахової підготовки у відповідності до освітньо-кваліфікаційного рівня);

– педагог як конструктор та організатор процесу навчання, розвитку і виховання майбутнього фахівця;

– педагогічний інструментарій – методи, прийоми, засоби навчальної взаємодії, організаційні форми навчання;

– суб'єкт навчання як активний учасник навчальної діяльності, результатом якої є особистісне оволодіння професійним досвідом та вміння його творчо застосовувати у майбутній діяльності [1].

Відповідно до досліджуваної проблематики нами було сформульовано сутнісний зміст поняття “*готовність майбутніх вихователів до статево-рольової соціалізації дітей дошкільного віку*”, яке ми розуміємо як результат спеціальної підготовки у вищій школі, інтегральну професійну й особистісну характеристику майбутнього вихователя, що виявляється у поєднання мотивів, професійних знань, умінь, навичок і педагогічного досвіду статево-рольової соціалізації дітей відповідно до вимог дошкільного напрямку професійної підготовки.

Нами розроблено етапи підготовки майбутніх вихователів до виховання дітей дошкільного віку у процесі їхньої статево-рольової соціалізації, що дозволило студентам в процесі навчання у вищій школі досягати більш високого рівня осмислення проблеми статево-рольової соціалізації та виробити практичні уміння враховувати приналежність дитини до певної статі у роботі з дітьми у дошкільних навчальних закладах. Отже, було виокремлено такі три етапи підготовки студентів: інформаційно-ознайомлювальний, когнітивно-практичний, репродуктивно-рефлексійний, які реалізовувалися на відповідних курсах навчання студентів факультету дошкільної освіти у вищих навчальних закладах зокрема:

- перший, початковий етап – інформаційно-ознайомлювальний (II курс навчання у ВНЗ);
- другий, основний етап – когнітивно-практичний (III курс навчання у ВНЗ);
- третій, завершальний етап – репродуктивно-рефлексивний (IV курс навчання у ВНЗ).

Мета першого етапу – інформаційно-ознайомлювального – спрямована на професійне становлення майбутнього вихователя дітей дошкільного віку на основі формування в нього потреби у професійному та особистісному саморозвитку; формування стійкої мотивації на розвиток, виховання і соціалізацію дітей дошкільного віку, усвідомлення важливості їхньої ефективності.

Завданнями цього етапу виступали:

- 1) накопичення у студентів системи знань, умінь та навичок щодо організації роботи з дітьми в процесі їхньої соціалізації;
- 2) формування мотиваційної готовності до роботи з дітьми дошкільного віку та усвідомлення важливості процесу їхньої соціалізації;
- 3) формування готовності студентів до вирішення професійних завдань в процесі організації роботи в групах дошкільних закладах. На цьому етапі професійної підготовки студентів у вищій школі реалізовували таку педагогічну умову: усвідомлення студентами сутності статево-рольової соціалізації та її значущості у формуванні гендерної культури особистості дитини.

Другий – когнітивно-практичний етап – передбачав формування у студентів системи професійно-педагогічних знань, практичних вмінь та навичок роботи з дітьми дошкільного віку в процесі їхньої статево-рольової соціалізації.

Завданнями на цьому етапі виступали:

- 1) формування у студентів професійно-педагогічних знань про процес та особливості статево-рольової соціалізації дітей дошкільного віку, стійкого інтересу до гендерної педагогіки;
- 2) оволодіння студентами знаннями щодо форм і методів формування статево-рольової поведінки дошкільників, урахування статевої відмінностей хлопчиків та дівчат;
- 3) визначення основних завдань професійно-педагогічної діяльності в аспекті вирішення проблеми статево-рольової соціалізації дітей дошкільного віку.

На цьому етапі було впроваджено таку педагогічну умову: реалізація гендерного підходу у відборі змісту навчального матеріалу з урахуванням особливостей дошкільного періоду дитинства. Гендерний підхід використовувався для узагальнення сучасних наукових уявлень щодо гендерних характеристик особистості та проблеми процесу статево-рольової соціалізації дітей дошкільного віку.

Поставлені завдання вирішували під час запровадження спецкурсу «Статево-рольова соціалізація дошкільників: сутність та особливості реалізації», яким було охоплено лекційні, семінарські та тренінгові заняття. Завдяки їх проведенню студенти глибше засвоїли гендерні характеристики особистості та звернулися до психології статевої відмінностей, визначили особливості статево-рольової поведінки особистості дитини, оволоділи педагогічним супроводом статево-рольової соціалізації дітей у взаємодії дошкільного закладу і сім'ї, навчилися розробляти різноманітні методи виховання дітей різної статі. Спецкурс охоплював 18 аудиторних годин і стільки ж часу для самостійної роботи та залікову форму контролю наприкінці вивчення. Програма спецкурсу містила три змістових модулі. Перший із них мав назву «Наукові концепції вивчення гендерних характеристик особистості та їх змістовий аналіз»; другий – «Гендерна педагогіка як нова освітня технологія»; третій – «Педагогічний супровід статево-рольової соціалізації дітей у взаємодії дошкільного закладу і сім'ї».

У межах цих модулів студентами дошкільних факультетів вивчалися відповідні теми. У ході викладання спецкурсу перевага надавалася інформаційно-пояснювальним, проблемним, інтерактивним методам навчання.

Метою третього – репродуктивно-рефлексивного – етапу було визначено оволодіння студентами технологією педагогічного супроводу статево-рольової соціалізації дітей, реалізація набутого досвіду на практиці з дітьми дошкільного віку в процесі їхньої статево-рольової соціалізації.

Завданнями третього етапу виступили:

- 1) забезпечення статево-рольової складової у змісті фахових методик дошкільної освіти;
- 2) поєднання теоретичних знань щодо технології педагогічного супроводу статево-рольової соціалізації дітей та практичних вмінь її реалізації при проходженні педагогічної практики;
- 3) застосування теоретичних знань та набутих вмінь в процесі педагогічної практики в дошкільних навчальних закладах;

На останньому етапі підготовки студентів реалізували таку педагогічну умову: використання потенціалу педагогічної практики з метою формування практичного досвіду студентів у роботі з дітьми дошкільного віку в процесі їхньої статево-рольової соціалізації.

Таким чином, визначені етапи підготовки студентів до виховання дітей дошкільного віку в процесі їхньої статево-рольової соціалізації дозволили позитивно вплинути на вдосконалення якості підготовки майбутніх вихователів дошкільних начальних закладів до професійної діяльності.

Значущою при цьому виявилася потреба у вдосконаленні структури професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільних закладів до виховання дітей дошкільного віку у процесі їхньої статево-рольової соціалізації, де особливої актуальності набуло питання практичної підготовленості студентів діяти в конкретній педагогічній ситуації,

застосовуюючи відповідні методи, засоби і прийоми педагогічного супроводу з дітьми дошкільного віку.

Висновки. Професійна підготовка спеціалістів дошкільного фаху в процесі статево-рольової соціалізації актуальне та важливе питання сучасної вищої освіти, адже в процесі статево-рольової соціалізації дітей дошкільного віку відбувається становлення особистості дитини, активне засвоєння нею статевих стереотипів, цінностей, що дає змогу формувати статево-самосвідомість, статево-рольову поведінку і усвідомлення приналежності до певної статі. Система навчання і виховання дітей, яка склалася в закладах освіти, недостатньо орієнтована на процес статево-рольової соціалізації особистості, і потребує надання допомоги дитині у процесі засвоєння нею соціального досвіду шляхом входження у суспільне середовище, систему соціальних зв'язків, а також оволодіння вміннями відтворювати соціальні зв'язки у процесі життєдіяльності. Враховуючи вище сказане, слід зазначити необхідність вивчення даної проблематики, що *становить перспективу подальших наукових розвідок.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богініч О. Л. Шляхи вдосконалення системи підготовки фахівців дошкільної освіти [Електронний ресурс] / О.Л. Богініч // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку. – 2008. – Вип. 1. – Режим доступу до журн.: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/
2. Гончаренко С. І. Український педагогічний словник / С. І. Гончаренко. – К.: Либідь, 1977. – 376 с.
3. Ковальчук І. А. Формування готовності майбутніх педагогів до статево-рольової соціалізації учнів: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / І. А. Ковальчук. – Луганськ, 2004 – 232 с.

4. Коджаспирова Г. М. Педагогический словарь: для студентов высших и средних пед. уч. заведений / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – М.: Изд. Центр «Академия», 2000. – 176 с.
5. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге виправлене та доповнене / В. В. Москаленко – К.: Центр учбової літератури, 2008 – 688 с.
6. Психологический словарь / [ред. В. В. Давыдова, А. В. Запорожца, Б. Ф. Ломова и др]; Научно-исследовательский институт общей и педагогической психологии. Акад. пед. наук СССР. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с.
7. Рогальська І.П. Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві: сутність, специфіка, супровід. Монографія / І.П. Рогальська. – К.: Міленіум, 2008. – 400с.
8. Романова В. Г. Особливості статевої ролі соціалізації підлітків: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.05 – «Соціальна психологія» / В. Г. Романова. – К., 2002 – 25 с.
9. Социологический справочник / [ред. В. И. Воловича]. – К.: Политиздат. Украины, 1990. – 382 с.
10. Философский энциклопедический словарь / [ред. Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосив, С. М. Ковалев, В. Г. Панов]. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.
11. Философский словарь / [ред. И. Т. Фролова]. – 5-е издание. – М.: Политиздат, 1987. – 590 с.

Реферат

Раскрыто чрезвычайно острую проблему профессиональной подготовки будущих воспитателей дошкольных учебных заведений с детьми в процессе поло-ролевой социализации. Проанализирована сущность понятия "социализация", "поло-ролевая социализация" и сформулированы содержание понятия "готовность будущих воспитателей к поло-ролевой социализации детей дошкольного возраста". Автор акцентирует внимание на

вопросе совершенствования содержания подготовки специалистов дошкольного образования, что позволит создавать благоприятные условия для воспитания ребенка дошкольного возраста в соответствии с его полом и особенностями ее поло-ролевой социализации. В статье сформированы три этапа профессиональной подготовки студентов дошкольных факультетов к работе с детьми в процессе их поло-ролевой социализации: информационно-ознакомительный, когнитивно-практический, репродуктивно-рефлексивных. Определены и раскрыты цели, основные задачи и ведущие условия каждого этапа. На когнитивно-практическом этапе был внедрен спецкурс «Поло-ролевая социализация дошкольников: сущность и особенности реализации». Такая модель подготовки студентов позволяет положительно влиять на повышение качества обучения будущих воспитателей дошкольных учебных заведений к профессиональной деятельности. В дальнейших исследованиях возможно более глубокое изучение данной проблемы: раскрытие сущности понятия "профессионально подготовка", описание составляющих, критерий и показателей готовности будущих воспитателей к профессиональной деятельности в процессе поло-ролевой социализации детей дошкольного возраста.

Abstract

An urgent actual problem of future teachers' training to the work with preschool children's gender and role socialization is presented in the article. The concept of "socialization", "gender-role socialization" are analysed in the issue, the meaning of "readiness for future teachers to gender-role socialization of preschool children" is formulated as well. The author focuses on the problem of improving of preschool specialists' educational content that will create favourable conditions for a preschool child upbringing according to its gender and especially its gender-role socialization. Three stages of preschool department students' professional training to work with children in the course of their gender-role socialization are distinguished in the issue: introductory information, cognition-with-practical, reproductive-reflective stages. Main tasks, key terms and leading conditions of

each stage are determined. A special course "Gender-role socialization of preschool children: the nature and characteristics of the implementation" was provided by the author. The model of future preschool teachers' makes possible to prepare students significantly, helps to make professional training qualitative, makes students ready to work with children during gender and role socialisation of the last. In our further studies it is possible to study the problem more thoroughly: to discover the essence of the concept of "professional training", to describe components, criteria and indicators of future teachers' readiness for work with preschool children in the process of gender-role socialization

References:

1. Boghinich O. L. Shljakhy vdoskonalennja systemy pidgotovky fakhivciv doshkiljnoji osvity [Elektronnyj resurs] / O.L. Boghinich // Pedagoghichna nauka: istorija, teorija, praktyka, tendenciji rozvytku. – 2008. – Vyp. 1. – Rezhym dostupu do zhurn.: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/
2. Ghoncharenko S. I. Ukrajinsjkyj pedagoghichnyj slovnyk / S. I. Ghoncharenko. – K.: Lybidj, 1977. – 376 p.
3. Kovaljchuk I. A. Formuvannja ghotovnosti majbutnikh pedagoghiv do statevo roljovoji socializaciji uchniv: dys. na zdobuttja nauk. stupenja kand. ped. nauk: spec. 13.00.04 «Teorija ta metodyka profesijnoji osvity» / I. A. Kovaljchuk. – Lughansjk, 2004 – 232 p.
4. Kodzhaspyrova Gh. M. Pedagoghycheskyj slovarj: dlja studentov vysshykh y srednykh ped. uch. zavedenyj / Gh. M. Kodzhaspyrova, A. Ju. Kodzhaspyrov. – M.: Yzd. Centr «Akademyja», 2000. – 176 p.
5. Moskalenko V. V. Socialjna psykholohija. Pidruchnyk. Vydannja 2-ghe vypravlene ta dopovnene / V. V. Moskalenko – K.: Centr uchbovoji literatury, 2008 – 688 p.

6. Psykhologhycheskyj slovarj / [red. V. V. Davыdova, A. V. Zaporozhca, B. F. Lomova y dr]; Nauchno-ysledovateljskyj ynstitut obshhej y pedaghoghycheskoj psykhologhyy. Akad. ped. nauk SSSR. – M.: Pedaghoghychka, 1983. – 448 p.
7. Roghaljsjka I.P. Socializacija osobystosti u doshkiljnomu dytynstvi: sutnistj, specyfika, suprovid. Monohrafija / I.P. Roghaljsjka. – K.: Milenium, 2008. – 400s.
8. Romanova V. Gh. Osoblyvosti statevoroljovoji socializaciji pidlitkiv: avtoref. dys. na zdobuttja nauk. stupenja kand. psykhol. nauk: spec. 19.00.05 – «Socialjna psykhologhija» / V. Gh. Romanova. – K., 2002 – 25 p.
9. Socyologhycheskyj spravochnyk / [red. V. Y. Volovycha]. – K.: Polytyzdat. Ukrayny, 1990. – 382 p.
10. Fylosofskyj encyklopedycheskyj slovarj / [red. L. F. Yljujev, P. N. Fedosyv, S. M. Kovalev, V. Gh. Panov]. – M.: Sovetskaja encyklopedyja, 1983. – 840 p.
11. Fylosofskyj slovarj / [red. Y. T. Frolova]. – 5-e yzdanye. – M.: Polytyzdat, 1987. – 590 p.

Авторська довідка:

1. Корінна Ганна Олексіївна
2. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
3. Аспірант кафедри теорії та методики дошкільної освіти
4. Науковий керівник - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методик дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини – І.П. Рогальська-Яблонська
5. Напря́м роботи (секція) – Проблеми підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах
6. Корінна Ганна Олексіївна, вул. Гоголя 206, кв. 151, м. Черкаси, 18001
7. Hanna Oleksiivna Korinna, 206 Hoholya str, 151 apt. 18001 Cherkassy
8. 0961008098, 0936009091
9. annkorinna@mail.ru

